

ارزیابی بازده داراییهای تقویم شده بر اساس تعدیل تورمی

و

تسعیر نرخ ارز (مطالعه موردی شرکت ایران خودرو)

فرناز گلبابائی

کارشناس لیزینگ گسترش صنایع ایران خودرو

محمد نیکفر

معاون مالی ایران خودرو

استاد راهنما: مرتضی ایمانی راد

استادان مشاور: خدایار ایلی، امیرعلی خان خلیلی

چکیده: در این مقاله به منظور به دست آوردن شاخصی برای اندازه گیری توان رقابتی و ارزیابی بهره‌وری شرکت ایران خودرو، نسبت بازده داراییهای تقویم شده بر اساس تعدیل تورمی و تسعیر نرخ ارز مورد ارزیابی قرار گرفته است. محققان ضمن محاسبه بازده داراییهای ثابت مولد به ارزش جاری (در سه حالت مختلف) و در نهایت به تجزیه و تحلیل شکاف بین بازده داراییهای ثابت مولد به ارزشهای تاریخی و شاخص محاسبه شده پرداخته‌اند. همچنین در این پژوهش مقایسه نرخ بازده داراییهای شرکت ایران خودرو با شرکتهای خودروساز بین‌المللی بررسی شده است و در پایان علاوه بر تحلیلهای مختلف روند بازده با متغیرهای اثرگذار، راهکارهایی به شرکتهای خودروساز و شرکت ایران خودرو ارائه شده است.

کلید واژه‌ها: حسابداری تورمی، دارایی ثابت، نسبت بازده داراییها، تعدیل تورمی، تسعیر نرخ ارز، ارزش تاریخی، ارزش جاری، مخارج سرمایه‌ای، اقلام خریدهای داخلی، سهم ریالی خریدهای خارجی، استهلاک انباشته، هزینه‌های جذب نشده و انحراف قیمتها

تعریف مسئله تحقیق

ارقامی که در صورتهای مالی درج می‌شوند معمولاً به گذشته و چه بسا گذشته دور مربوط می‌شوند و به اصطلاح جنبه تاریخی دارند. این عامل اثری نامطلوب بر تجزیه و تحلیل صورتهای مالی می‌گذارد. به‌طور مثال در نسبتهای سودآوری وقتی بازده دارایی را محاسبه می‌کنیم سود را با جمع دارایی می‌سنجیم.

سود هر چند مربوط به گذشته می‌شود ولی معمولاً چند ماهی بیشتر از تحویل آن نمی‌گذرد و از لحاظ مبنا با قیمت‌های روز معمولاً تفاوت فاحشی ندارد، در حالی که اقلام عمده دارایی ثابت از گذشته دورتر و قدرت خرید خیلی بیشتر حکایت می‌کنند. بنابراین مسئله‌ای که در محاسبه نسبت بازده داراییها باید به آن توجه داشته باشیم این است که صورت کسر، ریال به قدرت خرید نزدیک به زمان حاضر (به استثنای هزینه استهلاک) در حالی که مخرج کسر، ریال به قدرت خرید مثلاً بیست سال درج شده است و طبعاً حاصل نسبت همیشه بیشتر از واقع نشان داده می‌شود.

از طرف دیگر تصمیم‌گیری درست توسط گروه‌های مختلف ذینفعان در سطح بنگاههای اقتصادی مستلزم وجود اطلاعات مالی صحیح، شفاف و قابل مقایسه است. وجود اطلاعات گمراه کننده باعث تصمیم‌گیریهای اقتصادی نامطلوب و تخریب بازارهای سرمایه و ... می‌شود. بنابراین وجود اطلاعات معتبر، مربوط و قابل فهم

یکی از ابزارهای اصلی توسعه اقتصادی کشورهاست. یکی از عواملی که باعث می‌شود اطلاعات صورتهای مالی گمراه کننده شود، بحث انعکاس داراییهای ثابت به ارزشهای تاریخی است. با گذشت زمان به علت تغییر در سطح عمومی قیمت‌ها و کاهش مستمر ارزش پول، قابلیت مقایسه اقلام مندرج در صورتهای مالی غیر عملی شده است. به‌منظور محاسبه ارزیابی صحیح نرخ بازده داراییهای ثابت مولد در شرکت ایران خودرو، اولاً با توجه به حدود ۴۰ سال فعالیت شرکت در عرصه تولید خودرو، ثانیاً شرایط تورمی که در طول حیات شرکت در اقتصاد کشور وجود داشته است و ثانیاً تغییرات قابل توجه نرخ ارز در طول سالهای فعالیت شرکت طی این پژوهش به ارزیابی نرخ بازده داراییهای ثابت مولد که براساس تعدیل تورمی و تسعیر نرخ ارز تقویم شده‌اند پرداخته شده‌است.

موضوع اصلی پژوهش ارزیابی نسبت بازده دارایی‌های ثابت مولد (به ارزشهای جاری) در ایران خودرو به‌منظور به‌دست آوردن شاخصی برای اندازه‌گیری توان رقابتی و ارزیابی بهره‌وری این شرکت است. انگیزه پرداختن به موضوع پژوهش به دست‌آوردن ابزاری است که بهتر بتوان بازده داراییهای ثابت مولد به قیمت‌های جاری شرکت ایران خودرو را بررسی و همین‌طور با شناخت دقیق نسبت بازده داراییهای تقویم شده (تسعیر شده) بهتر می‌توان در مورد کارآمدی و توان رقابتی شرکتها اظهار نظر کرد و در نهایت

ارزیابی بازده داراییهای تقویم شده براساس ... ۴۵

به موضوع و هدف پژوهش از دو ابزار بررسی اسناد و مدارک و مصاحبه با صاحبانظران استفاده شده است. به منظور پاسخگویی به اهداف تحقیق لازم بود از نظرات کارشناسی صاحبانظران برای طراحی روش کار به گونه‌ای استفاده شود که دقت کار محاسباتی این پژوهش مورد تأیید آنها قرار گیرد.

قلمرو موضوعی پژوهش در محدوده حسابداری تورمی است. محدوده زمانی این تحقیق از سال ۷۳ (سال آغاز برنامه ۷ ساله) تا سال ۸۰ در نظر گرفته شده و همین‌طور محدوده مکانی آن صرفاً شرکت ایران خودرو بدون در نظر گرفتن زیرمجموعه‌های آن است. در این پژوهش از نرم‌افزار Excel به منظور انجام محاسبات، طراحی جدولها و رسم نمودارها استفاده شده است. اسناد و مدارکی که در این پژوهش در مبحث محاسبات مبنای کار قرار گرفته صورتهای مالی شرکت است.

محاسبات و یافته‌های تحقیق

به منظور محاسبه روند نسبت بازده داراییهای ثابت مولد (به ارزشهای جاری) ایران خودرو در محدوده زمانی ۸۰ - ۱۳۷۳، ابتدا براساس تعدیلات تورمی و تسعیر نرخ ارز، ارزشهای جاری داراییهای ثابت مولد شرکت از داراییهای ثابت مولد (به ارزشهای تاریخی) به دست آمده و سپس برای محاسبه بازده داراییها (به ارزشهای جاری) سه حالت مختلف برای محاسبه آن تعریف شده است.

می‌توان شاخصی برای مقایسه توان رقابتی شرکت ایران خودرو با شرکتهای خودروساز جهانی به دست آورد.

اهداف تحقیق

هدف کلی تحقیق به دست آوردن شاخصی برای اندازه‌گیری توان رقابتی و ارزیابی بهره‌وری شرکت ایران خودرو است. محققان در این پژوهش نسبت واقعی بازده داراییهای ثابت مولد پس از تعدیل تورمی و تسعیر نرخ ارز را مورد ارزیابی قرار دادند. برای این منظور بررسی این نسبت در شرکت ایران خودرو با توجه به اهمیت آن مد نظر بوده و اهداف زیر به عنوان رئوس اصلی اهداف تحقیق انتخاب شده است.

- محاسبه واقعی نسبتهای بازده داراییهای ثابت
- محاسبه روند بازدهی از طریق مقایسه چند ساله نسبت بازده داراییها در شرکت ایران خودرو
- ارزیابی بازدهی سرمایه در شرکت ایران خودرو در سالهای گذشته

- مقایسه نسبتهای محاسبه شده با برخی شرکتهای خودروساز بین‌المللی مشابه

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر در بخش مباحث نظری از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و با بهره‌گیری از پایگاههای اطلاعاتی اینترنتی و در بخش عملی و محاسباتی از روش پیمایشی به صورت نظرخواهی کارشناسی از صاحبانظران صورت پذیرفته است. بنابراین با توجه

ریالی) و ارزش دفتری تاریخی و جاری داراییهای ثابت به شرح زیر اقدام شده است.

الف) محاسبه قیمت تمام شده تاریخی داراییهای ثابت مولد

۱. قیمت تمام شده تاریخی ارزی داراییها که از محاسبه مقدار در نرخ ارز مصرفی جهت خرید داراییها به دست آمده است.

۲. قیمت تمام شده تاریخی ریالی داراییها که حاصل مجموع قیمت تمام شده خریدهای داخلی داراییها و هزینههای ریالی خرید خارجی (از قبیل هزینههای گمرکی و بانکی و حمل و ...) است. همچنین قیمت تمام شده خریدهای داخلی داراییها نیز، از کسر هزینههای ریالی خریدهای خارجی از قیمت تمام شده خریدهای داخلی و خارجی داراییهای حاصل شده است.

بدین ترتیب در این مرحله قیمت تمام شده اضافات داراییهای ثابت مولد خریداری شده از منابع داخلی به صورت ریالی از داراییهای تأمین شده از منابع خارجی به صورت ارزی تفکیک شده است.

ب) محاسبه قیمت تمام شده جاری داراییهای ثابت مولد

۱. قیمت تمام شده جاری ریالی داراییها به منظور محاسبه قیمت تمام شده جاری داراییها اضافات هر سرفصل (از فروردین تا اسفند هر

محاسبات در این پژوهش در دو مرحله انجام شده است:

۱. محاسبه ارزش جاری داراییهای ثابت مولد
۲. محاسبه بازده داراییهای ثابت مولد به ارزشهای جاری و در سه حالت مختلف

مرحله اول: محاسبه ارزش جاری داراییهای ثابت مولد

به منظور محاسبه ارزش جاری داراییهای ثابت مولد ابتدا به استخراج اطلاعات زیر پرداخته شده است:

- صورت ریز اضافات داراییهای ثابت مولد در ۸ سرفصل به صورت ماهانه (بر اساس اهم رویههای مالی شرکت) و در سطح معین از اداره حسابداری اموال بر مبنای ارزش تاریخی دریافت شده است.

- شاخص بهای تولید کننده در ایران بر اساس ۸ سرفصل داراییهای ثابت شرکت (بر مبنای سال پایه ۱۳۷۶ و از گزارش بانک مرکزی) برای سالهای ۸۰-۱۳۷۲ اخذ شده است.

از طرف دیگر اضافات داراییهای ثابت مولد خریداری شده از منابع داخلی به صورت ریالی به کمک شاخصهای تورمی به ارزشهای جاری تعدیل شده‌اند. اضافات داراییهای ثابت مولد خریداری شده از منابع خارجی به صورت ارزی با کمک نرخهای روز ارز به ارزشهای جاری تسعیر شده‌اند. پس از استخراج اطلاعات مورد نیاز و طبقه‌بندی آنها نسبت به انجام محاسبات قیمت تمام شده تاریخی داراییهای ثابت مولد (ارزی -

و با توجه به نرخهای مصوب شهرکهای صنعتی اطراف تهران محاسبه شده است.

در نهایت با اعمال نسبت استهلاك به قیمت تمام شده داراییهای جاری و تاریخی از سال ۷۲ الی ۸۰، ارزش دفتری داراییهای ثابت مولد به دست آمده است.

نتیجه این محاسبات:

- استخراج ارزش دفتری جاری کل داراییهای ثابت مولد از مجموع کل ارزش دفتری جاری داراییها از سال ۷۲ تا ۸۰ به علاوه ارزش جاری زمینهای مولد به علاوه سرمایه گذاری در شرکت ساپکو.
- استخراج ارزش دفتری تاریخی کل داراییهای ثابت مولد از مجموع کل ارزش دفتری تاریخی داراییها از سال ۷۲ تا ۸۰ به علاوه ارزش تاریخی زمین مولد به علاوه سرمایه گذاری در شرکت ساپکو.

مرحله دوم - محاسبه بازده داراییهای ثابت مولد به ارزشهای جاری - در سه حالت

مراحل محاسبه بازده داراییهای ثابت مولد به ارزشهای جاری در سه حالت مختلف به شرح زیر است.

نرخ بازده داراییهای ثابت مولد در دو حالت جاری و تاریخی در این پژوهش با توجه به مفروضات گفته شده و ذکر دلایل آنها، از تقسیم سود قبل از کسر مالیات بر مجموع کل

با اعمال نسبت شاخص تورمی آن سرفصل در اسفند ماه به شاخص تورمی ماهی که دارایی خریداری شده، به ارزشهای تورمی اسفند ماه هر سال تقویم شده است. لازم به ذکر است که این عمل به صورت ماهانه از ۱۳۷۳ الی ۱۳۸۰ اعمال شده است.

۲. قیمت تمام شده جاری ارزی داراییها

با توجه به نوع ارز و نرخ روز آن ارز در پایان هر سال اقلام خرید خارجی ماهانه داراییهای ثابت مولد به نرخ روز پایان هر سال تسعیر و از سال بعد به نرخهای روز ارز در پایان آن سال تا سال ۱۳۸۰ تسعیر شده است. لازم به ذکر است که این عمل در مورد کلیه سالها و کلیه سرفصلهای داراییهای ثابت انجام شده است.

ج) محاسبه ارزش دفتری تاریخی و جاری داراییهای ثابت

به منظور محاسبه ارزش دفتری تاریخی و جاری داراییهای ثابت مولد از قیمت تمام شده تاریخی و جاری مراحل زیر انجام شده است:

- نسبت استهلاك انباشته به قیمت تمام شده در دو حالت تاریخی و جاری محاسبه شده است
  - ارزش تاریخی و سپس ارزش جاری داراییهای قبل از سال ۷۳ محاسبه شده است
  - قیمت تمام شده سرمایه گذاری در شرکت ساپکو در محاسبات منظور شده است
- ارزش جاری زمینهای مولد براساس نظر کارشناسی

ارزش دفتری داراییهای ثابت مولد (جاری و یا تاریخی) به دست آمده است.

لازم به ذکر است محاسبه این نرخ بازده به ارزشهای جاری و ارزشهای تاریخی در ۳ حالت مختلف انجام شده است. در تمام این حالتها مخرج کسر برای موردهای جاری و تاریخی ثابت فرض شده است و تنها صورت کسر در ۳ حالت مختلف محاسبه شده است.

حالت ۱. که مبنای محاسبه برای دو حالت بعدی است صورت کسر به صورت مشترک (برای هر دو حالت جاری و تاریخی) حاصل تفریق خالص سود سرمایه گذاریها (بجز ساپکو) از سود قبل از کسر مالیات است.

حالت ۲. از مفهوم سود نهایی در صورت کسر استفاده شده است. به منظور تأثیر آثار تورمی تجمع استهلاک در محاسبه نرخ بازده، تفاوت تجمع استهلاک تورمی در پایان و ابتدای هر سال از تفاوت سود قبل از کسر مالیات و خالص سود سرمایه گذاریها (بجز ساپکو)، کسر شده است.

حالت ۳. از مفهوم سود نقدی در صورت کسر استفاده شده است به این ترتیب که به سود قبل از کسر مالیات هزینه استهلاک و هزینه ذخیره باخرید خدمت کارکنان و هزینههای جذب نشده اضافه شده و از عدد حاصل سود حاصل از سرمایه گذاری در سهام شرکتها (بجز ساپکو) کسر شده است.

تحلیل یافته‌ها و نتیجه‌گیری

تحلیل روند بازده داراییهای ثابت مولد -

در سه حالت

روند نرخ بازده داراییهای ثابت مولد به ارزشهای جاری در هر سه حالت ۱ و ۲ و ۳ از سال ۱۳۷۳ الی ۱۳۸۰ با شیب ملایمی نزولی است. دو حالت ۱ ضریب زاویه خط رگرسیون منحنی نرخهای بازده ۵/۳۷۹- است، در حالی که در حالت دوم این ضریب ۴/۶۵۰۶- و در حالت سوم ۵/۹۷- است. علت این امر نرخ بالای بازده در سالهای ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ است. طی سالهای ۱۳۷۳ الی ۱۳۷۶ می‌توان گفت که شرکت سعی در استفاده از ظرفیت ایجاد شده در سنوات قبل داشته که به تولید ۱۱۱/۱۱۱ دستگاه خودرو سواری در سال ۱۳۷۶ رسیده است.

ارزیابی اثرهای تورمی، ارزی و زمین بر بازده داراییهای ثابت

در تحلیل تأثیر اثرهای تورمی ارقام ریالی داراییها، اثر ارزیابی زمین و اثر تسعیر ارقام ارزی داراییها، تأثیر ارقام ریالی داراییها که با شاخصهای تورم تعدیل شده‌اند، بیشترین تأثیر را در رسیدن از بازده تاریخی به بازده جاری دارند و ارزیابی زمین و تسعیر ارقام ارزی داراییها از این نظر در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

بررسی اثرهای نرخ تورم بر بازده داراییها

در مخرج کسر، تمام داراییهای مولد به قیمتهای

یکی از مشکلات اصلی، در ارزیابی نرخ بازده داراییها در طی یک دوره تفاوت ارزش تاریخی و ارزش روز داراییهای شرکتهاست. تفاوت موجود بین ارزش تاریخی و ارزش روز دارایی شرکتها زمینه‌ساز بسیاری از معضلات در سازمان شرکتها و اقتصاد کشور شده است. مهمترین این مشکلات عبارت‌اند از:

۱. کلیه شرکتهایی که در گذشته تأسیس شده‌اند به دلیل وجود تورم و تفاوت نرخ ارز، داراییهای مولد خود را به قیمتهایی تهیه کرده‌اند که در حال حاضر امکان تهیه آنها به این قیمتها برای سرمایه‌گذارانی که تمایل به ایجاد این گونه فعالیتهای دارند وجود ندارد.

۲. این شرکتها از ترکیب بهینه داراییها در ساختار مالی خود برخوردار نیستند و هزینه فرصت از دست رفته آنها در این زمینه بسیار زیاد است.

۳. بازده فعالیت براساس ارزش داده‌ها و ستاده‌های تولیدی است در حالی که بازده سرمایه‌گذاری علاوه بر بازده فعالیت تفاوتها و افزایشهای ایجاد شده در قیمت داراییها را نیز شامل می‌شود. به این ترتیب تفاوت موجود بین بازده کل سرمایه‌گذاری و بازده فعالیت شرکت مشکلات بسیاری ایجاد می‌کند که به‌طور خلاصه عبارت‌اند از:

الف) عدم تمایل سرمایه‌گذاران جدید به

تاریخی هستند، از این رو، باید برای شفاف‌سازی بهتر وضعیت بازدهی، اثر مذکور که یکی از عوامل غیرقابل کنترل در حیطه اختیارات مدیریت شرکت است، مدنظر قرار گیرد.

بدین ترتیب لازم است اولاً در صورت کسر تفاوت ارزش جاری استهلاک انباشته و ارزش تاریخی آن از سود کسر و مخرج کسر نیز به ارزشهای جاری تعدیل شود. آنچه حاصل می‌شود نشانگر نرخ بازدهی پایینتر خواهد بود.

دلیل اصلی کاستن سود در صورت کسر، نشان دادن بهتر و واقعیت‌عملکرد مدیریت است. از این رو لازم است برای محاسبه دقیقتر نرخ بازدهی و قضاوت صحیحتر در مورد عملکرد مدیریت، سود شرکت براساس استهلاک به نرخ جاری مورد توجه قرار گیرد تا اولاً در مقام مقایسه شرکتهای جدید و قدیم به قضاوت اشتباه دچار نشویم و ثانیاً در روند بازدهی شرکت طی طولانی مدت شاهد نوسانات عمده پس از هر نوسازی و بازسازی در داراییها نباشیم.

اثرهای انحراف قیمتها بر بازده داراییهای ثابت
به‌منظور ارزیابی بازده و سودآوری واقعی هر بنگاه اقتصادی باید اثرهای تغییر قیمتها از محاسبات حذف شود. یکی از ثمرهای مهم این کار تبدیل بهای کلیه داراییهای ثابت به قیمتهای جاری است که امکان مقایسه عملکرد شرکت را در طول زمان فراهم می‌آورد. با حذف اثرهای تغییر و تحویل قیمتها، بهای کلیه داراییهای ثابت براساس قیمت جاری محاسبه می‌شود.

قیمت داراییها (افزایش سطح عمومی قیمتها) از طریق استقراض، داراییهایی کسب کنند که امکان افزایش قیمت آنها و ایجاد درآمدهای بالا را خواهند داشت و به این ترتیب خود ایجاد چنین واحدهای تولیدی به یک کار تجاری تبدیل می‌شود.

مقایسه با شرکتهای خودروساز جهانی اثرهای هزینه‌های محیطی بر بازده داراییهای ثابت

یکی از مهمترین مسائلی که در مقایسه نرخ بازده داراییهای ثابت بین شرکتهایی که دارای فعالیت مشابه هستند ولی در کشورهای مختلف فعالیت می‌کنند بحث محیط کسب و کار این شرکتها و تفاوت آن است. ارتباط بحث تفاوت محیط فعالیت کسب و کار شرکتها با موضوع این تحقیق در میزان هزینه‌ای است که متحمل می‌شوند و در تعیین سود آنها تأثیر دارد. یافته‌های یک مطالعه تحقیقاتی که در سال ۱۳۸۱ جهت برآورد هزینه‌های محیطی شرکت ایران خودرو و مقایسه آن با ۳۰ کشور خودروساز از جمله کشورهای در حال توسعه و کشورهای در حال گذر اروپای شرقی از نظام اقتصاد بسته به اقتصاد باز انجام شد نشان داد که کشور ایران دارای نامناسبترین محیط برای تولید خودرو است.

تأثیر هزینه‌های محیطی بر نرخ بازده داراییهای

سرمایه‌گذاری در بخشهای تولیدی
ب) عدم وجود انگیزه به ارتقای دانش فنی تولید و افزایش ابداعات و نوآوریها
ج) اتلاف منابع و سهم غیرمنطقی بالای هزینه‌های سربار در قیمت تمام شده
د) سوء مدیریت مالی
ه) عدم کارآیی مالی و عملیاتی در اقتصاد داخلی و تخصیص نامطلوب منابع و ...

۴. غیرواقعی بودن و پایین بودن ارزش داراییهای به کار گرفته شده در جریان تولید باعث می‌شود که هزینه‌های استهلاک غیر واقعی شود. در نتیجه قیمت تمام شده محصولات تولیدی و نهایتاً سودآوری شرکت نیز صحیح و واقعی نخواهد شد.

۵. در کشورهایی که به‌طور مرتب دارای نرخهای تورم دو رقمی هستند و نرخ ارز نیز به‌صورت مداوم افزایش می‌یابد، به روز نبودن ارزش داراییهای مورد استفاده در جریان تولید باعث می‌شود که شرکتها از داراییهایی برخوردار باشند که در فرآیند تولید آنها دخالت نداشتند و چنین شرکتهایی از مزایای فرصتی بسیار اقتصادی برخوردارند.

۶. به دلیل واقعی و به روز نبودن ارزش داراییها، شاخصها و نسبتهای مالی قابلیت اتکا ندارند.

۷. این امکان همواره برای عده‌ای وجود خواهد داشت که با سرمایه‌ای اندک صرفاً فعالیت را ایجاد کنند و به انگیزه کسب منافع حاصل از افزایش

۲. ایجاد یک بانک اطلاعاتی جامع و کامل از وضعیت مالی شرکتهای خودروساز و تحلیل مناسب این اطلاعات می‌تواند مبنای مقایسه خوبی برای سنجش عملکرد شرکتهای داخلی باشد. فایده دیگر این کار استفاده از تجربیات شرکتهای خودروساز خارجی در زمینه‌های مختلف است.

۳. پیشنهاد می‌شود سهم هزینه‌های محیطی در سبد هزینه‌ای شرکت به منظور بالا بردن قابلیت مقایسه اطلاعات مالی شرکت ایران خودرو با سایر شرکتهای خودروساز از جمله در مورد نرخ بازده داراییهای ثابت، هر چه بیشتر مشخص شود.

۴. پیشنهاد می‌شود در مورد تحلیل اطلاعات مالی سالهای مختلف، مجموعه داراییهای غیر جاری شرکت به نحو مناسب مورد تعدیل قرار گیرند تا منعکس کننده ارزش آنها به قیمتهای جاری باشند و در ارائه تحلیل به ذینفعان شرکت از جمله سازمان بورس اوراق بهادار و سهامداران و بانکها و خریداران اوراق مشارکت و ... ارزشهای جاری ملاک عمل باشد تا تصویر واقعتری از شرکت ارائه شود.

۵. پیشنهاد می‌شود به منظور اخذ پوششهای مناسب و کافی بیمه‌ای نسبت به مجموعه داراییهای شرکت، از اطلاعات مربوط به ارزش داراییها بر مبنای قیمتهای جاری استفاده شود تا در مواقع

ثابت و تفاوتی که در این زمینه بین کشورهای مختلف وجود دارد، باعث می‌شود که سود شرکتهای خودروساز با یکدیگر قابلیت مقایسه کمتری داشته باشد.

مقایسه بازدهی داراییهای ثابت مولد ایران خودرو با شرکتهای خودروساز جهانی

در سطح بین‌المللی به دلیل وجود مازاد قابل توجه ظرفیت تولید نسبت به تقاضای بازار، روند نرخ بازده داراییهای ثابت شرکتهای خودروساز نزولی است، به جز شرکتهایی که بازار عرضه محصولات آنها عمدتاً در محدوده جغرافیایی کشور محل تولید محصول آنهاست و به نوعی از محصولات خود به صورت وضع تعرفه‌های گمرکی برای واردات محصولات مشابه و ... حمایت می‌کنند. این حمایت در ایران در چارچوب قانون خودرو با وضع تعرفه‌های سنگین برای واردات خودرو و یا خودروهایی که درصد ساخت داخل کمتری دارند وجود داشته است و دارد. یکی از نتایج این حمایت، کیفیت نامناسب خودروهای ساخت داخل در مقایسه با محصولات خارجی است.

پیشنهادات به شرکتهای خودروساز و ایران خودرو

۱. گروه تحقیق به منظور سنجش واقعی عملکرد مدیریت از جمله نرخ بازدهی داراییهای ثابت، پیشنهاد می‌کند که شرکت ایران خودرو از سال ۱۳۸۱ در مورد به روز رسانی این اطلاعات اقدام کند.

بروز خسارت در مورد داراییها مشکلی در زمینه جایگزینی آنها به وجود نیاید.
 ۶. در مجموعه بزرگی مانند شرکت ایران خودرو ارزیابی عملکرد قسمتهای مختلف باید براساس مراکز سود باشد و نه مراکز هزینه.
 در تعیین سود قسمتهای مختلف حتماً باید

مرجعها

۱. موسیج، آ. ان، *حسابداری میانه (۱)*، ترجمه منوچهری، منوچهر، اطیابی، سید محسن، نشریه ترمه، ۱۳۷۸.
۲. ملک آرای، نظام‌الدین، *حسابداری اموال، ماشین آلات و تجهیزات*، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، چاپ هفتم، ۱۳۷۹.
۳. سلیمیانی، امینی، اشرفی، *یکسان‌سازی نرخ ارز - بیم‌ها و امیدها*، ماهنامه پیام ایران خودرو، دفتر مطالعات اقتصادی، زمستان ۱۳۸۰.
۴. گزارش مشروح تجدید نظر شاخص بهای تولید کننده در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۷۶، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مدیریت کل آمارهای اقتصادی اداره تحقیقات و مطالعات آماری، اردیبهشت ماه ۱۳۸۰.
۵. شباهنگ، رضا، *حسابداری مالی*، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، شماره ۸۱، اردیبهشت ۱۳۶۸، جلد دوم.
۶. رهنمودهای حسابداری، کمیته تدوین رهنمودهای

ارزش داراییها بر مبنای روز ملاک عمل باشد، از این رو لازم است داراییهای ثابت در اختیار قسمتهای مختلف بر مبنای ارزشهای روز و به تفکیک حداقل اقلام عمده در اختیار مدیر هر قسمت قرار بگیرد.

- حسابداری، نشریه ۱۲۲، سازمان حسابرسی، چاپ اول، اسفند ۱۳۷۷.
۷. رئیس دانا، فریرز، قبادی فرخ، پول و تورم، انتشارات پیشرو تهران، ۱۳۶۸.
۸. بختیاری، پرویز، *حسابداری داراییها (حسابداری میانه)*، سازمان مدیریت صنعتی، ۱۳۷۷.
۹. بختیاری، پرویز، *حسابداری و مدیریت مالی برای مدیران*، سازمان مدیریت صنعتی، ۱۳۷۸.
۱۰. اکبری، علی مدد، *حسابداری استهلاک*، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، ۱۳۷۱.
۱۱. میلر، مارتین‌ای، *راهنمای به کارگیری اصول پذیرفته شده حسابداری*، ترجمه رضا شباهنگ، سازمان حسابرسی، اسفند ۱۳۷۱.
۱۲. اریکسون، اینگمار، *مدیریت بهره‌وری سرمایه (هدفگذاری، برنامه‌ریزی، هدایت جریان سرمایه)*، ترجمه طرح مطالعه بهره‌وری در صنعت (وزارت

- صنایع).
۱۳. دستگیر، محسن، *حسابداری تورمی*، نشر علوم دانشگاهی، خوزستان، ۱۳۷۲.
۱۴. کتابی، احمد، تورم، ماهیت، علل، آثار و راههای مقابله با آن، انتشارات اقبال، ۱۳۶۷.
۱۵. تیموری، حبیب‌الله، *حسابداری تغییر قیمتها*، انتشارات سازمان حسابرسی، ۱۳۷۳.
۱۶. سجادی نژاد، حسن، اکبری، فضل‌ا...، *فرهنگ اصطلاحات حسابداری (انگلیسی - فارسی)*، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی، سازمان حسابرسی، نشریه ۱۱۱، ۱۳۷۶.
۱۷. *آشنایی با تعاریف و اصطلاحات بازرگانی - اقتصادی*، تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، جلد اول.
۱۸. معین، محمد، *فرهنگ فارسی*، انتشارات امیرکبیر، چاپ هفتم، جلد اول.
۱۹. عمید، حسن، *فرهنگ فارسی عمید*، انتشارات امیرکبیر، جلد اول.
۲۰. مصطفی علی مدد، گزارش سخنرانی سمینار حسابداری و گزارشگری مالی در شرایط تورمی، تهران هتل لاله ۲۳ و ۲۴ خرداد ماه ۱۳۷۴.
۲۱. جهان‌خانی، علی و پارسائیان، علی، مدیریت سرمایه‌گذاری و ارزیابی اوراق بهادار، انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران ۱۳۷۶.
۲۲. دکتر اکبری، فضل‌ا...، تجزیه و تحلیل صورتهای مالی، نشریه ۶۹، مرکز تحقیقات حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، چاپ دوم، ۱۳۷۱.
۲۳. طیبیان، محمد، *اقتصاد کلان - اصول نظری و کاربرد آن*، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی، اجتماعی، تهران، سال ۱۳۶۵.
۲۴. منجزی، پیروز، بررسی ضرورت استقرار سیستم جامع حسابداری کنترل اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات (در شرکت ملی نفت ایران)، کارشناسی ارشد حسابداری، استاد راهنما: آقایان محمد حسن سعادتیان و دکتر فرقان‌دوست، دانشگاه آزاد، ۱۳۷۸.
۲۵. مشهوری، سید محمد رضا، بررسی تحلیلی اعتبار اعمال سیاستهای بورس در رابطه با افزایش سرمایه شرکتهای پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران، کارشناسی ارشد حسابداری، استاد راهنما: آقای دکتر ایرج نوروش، دانشکده حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد مشهد، ۱۳۷۷.
۲۶. عسگریان نامقی، هاله، بررسی آثار صورتهای مالی تعدیل‌شده شرکتهای منتخب سازمان بورس اوراق بهادار تهران بر قیمت‌گذاری سهام آنها، کارشناسی ارشد حسابداری، استاد راهنما: آقایان دکتر محمدعلی اکباتانی و دکتر پرویز مشیرزاده مویلی، ۱۳۷۳.
۲۷. کیانی، حمیدرضا، حسابداری تغییر قیمتها و لزوم تهیه صورتهای مالی براساس قیمتهای تاریخ ترازنامه، کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد.

۳۴. سیدان، کامبیز، اثر افزایش نرخ ارز در بازار آزاد بر تورم، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۴.

۳۵. تجدید ارزیابی دارایی واحدهای دولتی یا سیاست یک طرفه!، مجله بورس شماره ۳۱، تیرماه ۱۳۸۱.

۳۶. آقایان عمادزاده، غفاریان، کیانی، مرتضایی، زنجیره استراتژیک داراییها، مجله مدیرساز، شماره ۹ پاییز ۱۳۸۰.

۳۷. نظری، ابوالفضل، تجدید ارزیابی داراییها و مشکلات عملی در اجرا، مجله بورس شماره ۳۳، آبان ۱۳۸۱.

۳۸. حسین نژاد طیبی، سودابه، مقایسه بهای تاریخی، بهای جاری و ارزشهای خروجی، مجله بررسیهای حسابداری شماره های ۱۰ و ۱۱، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.

۳۹. عرب مازار یزدی، محمد، حسابداری تورمی و تاثیر آن در تصمیم گیری اقتصادی، مجله بررسیهای اقتصادی، شماره ۱، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۱۳۷۱.

۴۰. نحوه استفاده و کنترل داراییهای ثابت، مجله حسابداری - شماره ۸

۲۸. خراسانی، ابوطالب، ضرورت گزارشگری مالی تورمی در ایران، کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد.

۲۹. نظری، ابوالفضل، بررسی عوامل مؤثر بر قیمت سهام شرکتهای خودروسازی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۷۸ الی ۱۳۷۴)، کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد، ۱۳۷۸.

۳۰. انوری رستمی، بررسی تورم در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اداری دانشگاه تهران.

۳۱. عامری، مجید، تعدیل صورتهای مالی بر مبنای شاخص قیمتها و اثرات آن بر رفتار استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری در ایران، پایان نامه تحصیلی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، ۱۳۷۶.

۳۲. پورآذرسا، هاشم، بررسی وضعیت روش حسابداری تسعیر داراییها و بدهیهای ارزی و تشخیص سود و زیان ناشی آن در شرکتهای صنعتی - تجاری ایران (شرکتهای تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران)، پایان نامه کارشناسی ارشد (حسابداری)، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.

۳۳. بهرامفر، تقی، تجدید ارزیابی داراییهای ثابت در دوران تورم و اثرهای آن بر نتایج عملیات و وضعیت مالی شرکتهای، پایان نامه دکتری (حسابداری)، دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.

منابع خارجی

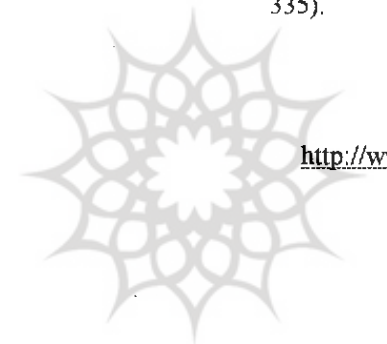
- مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
<http://www.4.irandoc.ac.ir>
- سایتهای خودرو سازان (در مبحث مقایسه با شرکتهای خودروساز جهانی استفاده شده است).
www.daimlerchrysler.com
www.volkswagen.com
www.kiamotors.com
www.hyundai.com
www.proton.com
www.ikco.com
www.volvo.com
www.qm.com
www.ford.com
www.daihatsu.com

1. Financial Review, Price Waterhouse Coopers Global Automotive. (OEM)
2. Eldon. Hendrikson, Accounting Theory, (Richard D. Irwin, Inc. 1982), P. 210.
3. Eldon - Hendrikson Irwin - 1988 - P : 26 - 29
4. MOSICH, A. N. Intermediate Accounting, MC Graw - Hill, Revised Sixth Edition, 1989, P : 549 - 550.
5. Standards (1999). Committee, International Accounting - International Accounting Standards.
6. Ahmed Riahi Belkoui, Accounting theory , 1993 "(P : 270 - 273 & 334 - 335).

سایتهای اینترنتی

- اطلاعات نشریات کشور

<http://www.magiran.com/paperlist.asp>

ژوئیه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شروہ شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی